

מה שבוטח טוב

מענה לבני הישיבות בנתיבי העליה

גליון 13

סוף-זמן

את מה שהוא רוצה ולא את מה שהוא צריך, והתחושה הטבעית של הרצון לפרוק עול פועמת מתחת לפני השטח, וככל שימי בין הזמנים המסמלים את ימי השחרור מהעול, נראים באופן, הקושי לשמור על הקצב והרמה הקבועים מכביד יותר ויותר. לכן, ראשית יש להתבונן ולהסכים עם ההנחה הראשונית שמסגרת הישיבה לא נועדה לכבול אותך, אלא היא נוצרה ונבנתה בהתאמה ברורה לאופן עלייתו של בן תורה. הישיבה וסדריה נותנים כלים ואפשרויות ומסייעים לבחור לגדל את עצמו ולהוציא את כוחותיו אל הפועל לא רק בדברים שהוא צריך לעשות, אלא גם ובעיקר את מה שהוא רוצה לעשות. ימי בין הזמנים נועדו לשחרר את הלחץ והמתח המתלולים אל החתירה להישגים ולהצלחה, ולעשות בהם את אותם דברים - רק בנחת וברוגע בניכוי תחושת ההכרח והלחץ. לכן הרגשת השחרור בבין הזמנים, היא טבעית ונורמלית, אבל אם בכל ימי הזמן אתה מתחכך עם המסגרת ומרגיש שהיא כובלת אותך, אות הוא שאינך מרגיש שייכות וחיבור למה שאתה עושה בישיבה שעה שעה. שים לב לנקודה זו כי יתכן שבה נעוץ שורש הבעיה.

ולעצם הקושי, נכון לראות את ימי סוף הזמן במבט אחר. רגילים לחשוב שהתקופה שבה בעיקר קונים מעלות רוחניות כמו התמדה ושקיעות בלימוד וכו' היא בתחילת הזמן, האוירה חזקה ויש התחדשות כמו שמוכר לכולם. ואין ספק שזמן של התחדשות בהחלט סוחף וגורם להפעיל את כל המנועים להתקדם ולהצליח. אולם כדאי לדעת שבימי סוף הזמן אפשר להתקדם לא פחות ומבחינה מסוימת אפילו יותר, ולקנות מעלות רבות. בימים שאין אוירה סביבתית חזקה כמו בתחילת הזמן, אתה לומד מתוך הדרגה והחיבור האמיתיים שלך ללימוד, אתה מנהל את היום שלך לפי הרצונות הפנימיים שלך ולפי מה שקבעת, ופחות בגלל האוירה החברתית.

מלבד זאת באפשרותך ליצור התחדשות גם בסוף הזמן. כתבת שבישיבה קטנה היתה מסגרת של חזרות שהכניסה מרץ וחיות ואוירה טובה בסוף הזמן, אין סיבה שאת מה שעזרו לך לעשות בישיבה קטנה, לא תוכל לייצר לעצמך לבד בישיבה גדולה. כמו"כ תוכל למצוא לך התחדשות מסוימת באופן הלימוד, גם אם השיעורים ממשיכים כרגיל וצריך ללמוד את מה שלומדים בישיבה, אפשר ללמוד בצורה קצת אחרת. ישנם דרכים רבות, יש שמתמקד יותר בפשט ויש יותר בדקדוק כל מילה וכו', ותנסה ללמוד לפי נטיית ליבך (ואולי תגלה צורת לימוד חדשה שיותר מתאימה לך). כמו"כ אתה יכול לנסות לתפוס קשר עם הר"מ שלך שמסתמא פנוי יותר בזמנים אלו, וכן ליצור קשר עם אותם בחורים שממשיכים ללמוד ברצינות גם בימים אלו (אל תהיה בטוח שלהם זה קל, גם עליך אם תלמד טוב יחשבו שזה קל לך...). אפשר לקבוע לכתוב סיכומים או חבורות בסוגיא או בנושאים שונים, ולנצל זמנים פנויים לך, כמו בזמנים שהחברותא מאחר וכיו"ב. יתכן מאוד שלא יהיה לך קל להתאמץ כשהסביבה משדרת את ההיפך... אבל אם תשקיע בעצמך, יזכרו לך ימים אלו כחוויה עמוקה ומשמעותית עוד יותר מהזכרונות מהישיבה הקטנה, כי הפעם עשית את זה בעצמך! כשתצא מתוך עשייה כזאת לימי בין הזמנים, הימים הללו יקבלו צורה אחרת, של המשך אחיד של יישום התכניות שלך ובלי להתנתק מהאוירה הלימודית, וגם ליזמן אלול תגיע עם נקודת פתיחה טובה הרבה יותר, ותמיד תצליח את דרכיך. בהצלחה רבה.

שאלה

אני לומד בשיעור א' בישיבה גדולה ובסיעתא דשמיא באופן כללי אני די מצליח בדרכי. הנושא שרציתי לברר וללבן הוא התופעה של 'סוף זמן' בישיבה. קשה לי להגדיר במדויק את מה שקורה בימים אלו, אבל אני מרגיש כאילו נגמרה לי הבטריה, הריכוז בלימוד ובתפילות חלש, הראש נמצא בדברים אחרים, ואין תחושת סיפוק. במיוחד מפליא אותי הניגוד בין הזכרונות של ימי סוף הזמן בישיבה הקטנה בהם היו חזרות על כל מה שלמדו במשך הזמן, והיתה חיות באויר ותחושה של הספק ועשייה, לעומת הימים העייפים של סוף הזמן בישיבה הגדולה, וה'חשמל' הזה מאד חסר לי. אני תוהה רבות מה הגורמים לתופעה זו, ואם בכלל ניתן לשנות את המציאות. מה דעתכם בעניין?

כפי שרמזת, זאת תופעה הפוקדת בחורים רבים וטובים, וננסה לעמוד על שורשה.

כאשר כלל ישראל נסעו מהר סיני נאמר בפסוק "ויסעו מהר ד", ודרשו חז"ל "כתינוק היוצא מבית הספר שבורח לו והולך לו, כך היו בורחים מהר סיני דרך שלושת ימים לפי שלמדו הרבה תורה בסיני" (הובא בתוס' שבת קטז). הרי שאפילו לכלל ישראל מקבלי התורה שנקראו 'דור דעה', היתה הרגשה כלשהי של רצון לשחרור מסוים כשנסעו מהר סיני. דברי חז"ל מקרבים אלינו וממחישים את התחושה שמרגישים אחרי תקופת זמן של לימוד מאומץ, ומתוך עמידה ביעדים. הנטייה הטבעית של כל אדם היא לעמוד ברשות עצמו ולא להיות נתון תחת שום עול שהוא. ומבחינה מסוימת נטיה זאת היא נטיה מאד בריאה שהקב"ה טבע באדם שעל ידה הוא בעל בחירה, ויכול להחליט על דרכו בכל מצב. האדם המעולה הוא האדם הבוחר שמרצונו למד, הבין, רצה ובחר בדרך השם (ז"ל הסבא מקלם "כאשר נתבונן נמצא כי רום מעלת האדם היא מעלת הבחירה ולא דבר אחר. כי מה בצע להכלי המפואר שהאומן פאר אותו, הרי התפארת להאומן ולא להכלי. ורק הדבר שהוא עושה בבחירתו הזכה הוא לו לתפארת"). אלא שפעמים רבות האדם טועה בזיהוי של החירות אליה הוא נכסף, העצמאות האמיתית הכוללת את כל כחות הנפש והגוף גם יחד היא החירות הנפשית ורוחניות. אדם שאינו כבול ליצרים ולנטיות, אלא מנהל ומנווט את כוחות נפשו לפי רצונו הוא בן חורין אמיתי, שנותן מקום לכל רצונותיו לפי הגבולות התורניים אותם הוא לומד ומיישם. (הרב הוטנר הביא בפחד יצחק משפט שנמצא כתוב בפנקס יומנו של אחד מחכמי העבודה "לא טעם טעם 'נפש', מי שלא ניסה למשול בתאותו").

לעומת זאת מי שלא טעם את הטעם המשכר של חירות נפשית, בטוח שהמסגרות המחייבות אותו ללכת בדרך הישרה, מגבילות את כוח החירות והעצמאות שלו. בנקודה זו עומד האדם בתוקף הניסיון בין קבלת העול הראוי והמתאים לגופו ומוביל אותו להצלחה כוללת, לבין הרצון לפריקת העול ולהניח לחייו להתנהל על מסלולם הטבעי.

אם ננסה לאמוד את יכולותיו של בחור בישיבה, נראה שישנה אפשרות טכנית להמשיך את קצב החיים של אמצע הזמן גם כעת לאחר כמעט שלושה חדשים מתחילת הזמן. אין הבדל ממשי בין כ"ה תמוז לבין כ"ה בטבת (אא"כ ימי החנוכה נחשבים ל'בין הזמנים'...) ואין שום סיבה אמיתית לרפיון ולחולשה ב'סוף זמן'. אלא שהאדם בטבעו מעוניין לעשות